

Advies nr. 03/2020 van 17 januari 2020

Betreft: Adviesaanvraag m.b.t. een ontwerp van koninklijk besluit over de genealogische, historische of wetenschappelijke opzoekingen in de akten van de burgerlijke stand en tot verlening van de toegang tot de DABS aan het Rijksarchief (CO-A-2019-205)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Koen Geens, Vice-eerste minister en minister van Justitie, belast met de Regie der Gebouwen, ontvangen op 14/11/2019;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Brengt op 17 januari 2020 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE AANVRAAG

1. De Vice-eerste minister en minister van Justitie, belast met de Regie der Gebouwen (hierna de aanvrager) verzoekt om het advies van de Autoriteit aangaande een ontwerp van koninklijk besluit over de genealogische, historische of wetenschappelijke opzoekingen in de akten van de burgerlijke stand en tot verlening van de toegang tot de DABS aan het Rijksarchief (hierna het ontwerp).

Context

2. Het ontwerp betreft het afleveren van afschriften en uittreksels van akten van de burgerlijke stand en de raadpleging van deze akten, voor genealogische en historische of wetenschappelijke doeleinden, bij de ambtenaar van de burgerlijke stand of bij het Rijksarchief. Voorheen gebeurde dit met toelating van de rechtbank (oud artikel 45 B.W.). Het betreft dus een wijziging van de toegangsmodaliteit voor de verwerking.

3. Sinds de wet van 18 juni 2018 *houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing*, bepaalt artikel 29 BW o.m. het volgende:

"§1 Eenieder heeft recht op een uittreksel of afschrift van:

- akte van overlijden van meer dan vijftig jaar oud;*
- akte van huwelijk van meer dan vijfenzeventig jaar oud;*
- andere akten van meer dan honderd jaar oud.*

De persoon op wie de akte betrekking heeft, zijn echtgenoot of echtgenote, zijn wettelijk samenwonende, zijn wettelijke vertegenwoordiger, zijn bloedverwanten in opgaande of nederdalende lijn, zijn erfgenamen, hun notaris en hun advocaat hebben recht op een uittreksel of afschrift van akten bedoeld in het eerste lid van respectievelijk minder dan vijftig, vijfenzeventig en honderd jaar oud. (...)

§2 Uittreksels en afschriften worden afgeleverd door de ambtenaar van de burgerlijke stand die erom wordt verzocht dan wel elektronisch via de DABS¹. (...)

¹ DABS = Databank voor de akten van de burgerlijke stand. Dit is de centrale databank waarin alle akten van burgerlijke stand bewaard en beheerd zullen worden. Met de DABS wordt de overstap gemaakt naar gestandaardiseerde, documentaire, uniforme akten voor al de gemeenten en consulaten. Deze databank werd opgericht bij wet van 18 juni 2018 *houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing* door invoering van de nieuwe artikelen 71 tot 83 in het BW.

De Koning stelt vast door wie en op welke wijze de afschriften en uittreksels voor akten bedoeld in het eerste lid van respectievelijk minder dan vijftig, vijfenzeventig en honderd jaar oud worden afgeleverd."

4. Artikel 79 BW stipuleert: *"De Koning bepaalt, na het advies te hebben ingewonnen van de Gegevensbeschermingsautoriteit, op welke wijze akten raadpleegbaar zijn voor genealogische, historische of andere wetenschappelijke doeleinden.*

5. Artikel 80 BW bepaalt: *"De Koning kan, op voordracht van het beheerscomité en na advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit, andere categorieën van personen, overheden of instellingen aanduiden die toegang kunnen hebben tot de DABS onder de door hem bepaalde voorwaarden en voor zover het voorleggen van de gegevens van de akte van de burgerlijke stand noodzakelijk is voor de uitvoering van hun wettelijke opdrachten."*

6. Het ontwerp betreft een uitvoering van voormelde artikelen 29 en 79 BW en regelt in het bijzonder de toegang voor genealogische en historische of wetenschappelijke doeleinden tot 'niet-openbare' akten van de burgerlijke stand; hetzij akten van overlijden van minder dan vijftig jaar oud, akten van huwelijk van minder dan vijfenzeventig jaar oud en andere akten van de burgerlijke stand van minder dan honderd jaar oud (zie artikel 1, 4°, van het ontwerp).

Voor de 'openbare' akten van de burgerlijke stand, hetzij akten van overlijden van meer dan vijftig jaar oud, akten van huwelijk van meer dan vijfenzeventig jaar oud en andere akten van de burgerlijke stand van meer dan honderd jaar oud (zie artikel 1, 3°, van het ontwerp) bevestigt het ontwerp wat artikel 29 BW terzake reeds voorschreef, meer bepaald, dat ze toegankelijk zijn voor eenieder, dus ook voor genealogen en onderzoekers.²

Het advies spitst zich dienvolgens voornamelijk toe op de toegang tot de niet-openbare akten van de burgerlijke stand voor genealogische doeleinden, enerzijds, en historische en wetenschappelijke doeleinden, anderzijds.

7. Het ontwerp tot slot ook uitvoering aan voormeld artikel 80 BW en voegt het Rijksarchief toe aan de lijst van overheden of instellingen die toegang kunnen hebben tot de DABS en dit ingevolge de opdracht van het Rijksarchief om gevolg te geven aan verzoeken om toegang tot informatie uit akten van de burgerlijke stand voor genealogisch, historisch of wetenschappelijk onderzoek.

² Artikel 6, §2, van het ontwerp stipuleert terzake enkel dat de nadere regels voor de raadpleging worden bepaald bij beslissing van het College van burgemeester en schepenen of de Algemeen Rijksarchivaris.

II. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

1. Rechtsgrond

8. Elke verwerking van persoonsgegevens moet in principe steunen op een rechtsgrond in de zin van artikel 6 AVG.

9. Ingevolge artikel 7, §2 5° en §§ 3 en 4 van het ontwerp kunnen met het oog op genealogische doeleinden niet-openbare akte van de burgerlijke stand worden afgeleverd mits 'toestemming'³ van alle personen op wie de akten betrekking hebben. De rechtsgrond voor deze verwerking kan dan ook worden gevonden in artikel 6.1.a) AVG.

10. De Autoriteit herinnert hierbij wel aan artikel 4.11) van de AVG, waarin 'toestemming' wordt gedefinieerd als *"elke vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting waarmee de betrokkene door middel van een verklaring of een ondubbelzinnige actieve handeling hem betreffende verwerking van persoonsgegevens aanvaard"*. De terzake aan de betrokkenen te verstrekken informatie kan worden teruggevonden in artikel 14 van de AVG.

11. Voor de verdere verwerking met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek, overeenkomstig artikel 89, lid 1, AVG, voorziet artikel 5 AVG dat deze niet als onverenigbaar worden beschouwd met de oorspronkelijke doeleinden. Overweging 50 bij de AVG bevestigt terzake expliciet dat dergelijke verdere verwerking moet worden beschouwd als een met de aanvankelijke doeleinden verenigbare rechtmatige verwerking waarvoor geen afzonderlijke rechtsgrond is vereist.

12. Om tegemoet te komen aan de vraag van genealogen en onderzoekers om toegang tot informatie uit de niet-openbare akten van de burgerlijke stand, kan uit het ontwerp ook een verwerking van persoonsgegevens worden afgeleid in hoofde van de gemeenten (ambtenaar burgerlijke stand) en het Rijksarchief (voor wat betreft genealogische opzoeken), enerzijds, en in hoofde van het beheerscomité van de DABS (voor wat historische of wetenschappelijke opzoeken betreft), anderzijds: de geïnteresseerde genealogen en onderzoekers moeten terzake een aanvraag indienen waarin zij zichzelf identificeren en hun onderzoeksvraag duiden (zie artikel 7, §2 en artikel 8, §3 van het ontwerp). Ingevolge de reglementaire omkadering terzake kan voor deze verwerking een rechtsgrond worden gevonden in art. 6.1.c) of e) AVG.

³ Artikel 7, §4, van het ontwerp voorziet dat, wanneer de aanvrager de contactgegevens niet kent van de personen die hun toestemming moeten geven, hij bij de aanvraag een communicatie kan voegen gericht aan de perso(o)n(en) waarvan de toestemming vereist is. Voor zover die betrokkene(n) een gekend adres in België heeft/hebben zendt de ambtenaar van de burgerlijke stand de communicatie door aan de bestemming.

2. Doeleinden

13. Volgens artikel 5.1.b) AVG is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

14. Artikel 7 van het ontwerp laat het opvragen van afschriften en uittreksels van niet-openbare akten van de burgerlijke stand toe voor genealogische doeleinden. Artikel 7, §2, 3°, van het ontwerp preciseert dat de aanvraag daartoe o.m. een omstandige motivering en beschrijving van de genealogische doeleinden moet bevatten.

15. Ingevolge artikel 8, §1, van het ontwerp kan het beheerscomité van de DABS in de niet-openbare akten van de burgerlijke stand opzoekingen doen voor historische en wetenschappelijke doeleinden. Artikel 8, §3, 3°, van het ontwerp preciseert dat de aanvraag daartoe o.m. een omstandige motivering en beschrijving moet bevatten van de historische of wetenschappelijke doeleinden en de onderzoeksmethoden die gebruikt zullen worden.

16. De uittreksels en afschriften van akten van de burgerlijke stand die in het kader in toepassing van het ontwerp worden afgeleverd, dragen ook uitdrukkelijk de vermelding "*afgeleverd voor genealogische, historische of wetenschappelijke doeleinden*" (zie artikel 3, §2, van het ontwerp)

17. De aldus geformuleerde doeleinden kunnen worden beschouwd als welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd in de zin van artikel 5.1.b) AVG.

3. Proportionaliteit/minimale gegevensverwerking

18. Artikel 5.1.c), AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden ('minimale gegevensverwerking').

19. Artikel 7, §2, 2°, van het ontwerp bepaalt dat de aanvraag in het kader van genealogisch onderzoek o.m. de akten vermeld waarop de aanvraag betrekking heeft.

20. Voor vragen in het kader van historisch en wetenschappelijk onderzoek zal het beheerscomité van de DABS⁴ op basis van een omstandige beschrijving van de onderzoeksdoeleinden en onderzoeksmethoden (artikel 8, §3, 3°, van het ontwerp) en op basis van elke aanvullende informatie die het ter ondersteuning van de aanvraag kan opvragen (artikel 8, §4, van het ontwerp), een beslissing nemen aangaande de terzake relevante opzoekingen in de DABS. De verantwoordelijke voor het operationeel beheer van de DABS doet de opzoeking en anonimiseert vervolgens de

⁴ Het beheerscomité van de DABS zoals bedoeld in artikel 74, §1, van het BW.

persoonsgegevens op basis van de (positieve) beslissing van het beheerscomité, waardoor de onderzoeker enkel anonieme gegevens ter beschikking krijgt (zie artikel 8, §6, van het ontwerp).

21. Ingevolge artikel 89.1 AVG moet een verdere verwerking met het oog op historische of wetenschappelijke doeleinden onderworpen zijn aan passende waarborgen die ervoor zorgen dat technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om het beginsel van 'minimale gegevensverwerking' te garanderen, zoals bv. pseudonimisering. Dit impliceert dat de verdere verwerking met het oog op historische of wetenschappelijke doeleinden, voor zover zulks de verwezenlijking van het doeleinde toelaat, verplicht moet gebeuren aan de hand van gegevens die de identificatie van de betrokkenen niet of niet langer toelaat, hetzij aan de hand van anonieme gegevens. Het ontwerp komt hieraan tegemoet.

22. In artikelen 7 en 8 van het ontwerp wordt vermeld welke gegevens door de administratie worden ingezameld met de aanvragen van respectievelijk genealogen en historische en wetenschappelijke onderzoekers voor het bekomen van informatie uit de niet-openbare akten van de burgerlijke stand. Het betreft de identificatie van de aanvrager (waaronder, in voorkomend geval, het Rijksregisternummer⁵) evenals duiding en informatie omtrent de met de gevraagde informatie beoogde onderzoeken.

23. Gelet op het voorgaande is de Autoriteit van oordeel dat het ontwerp geen problemen stelt op het vlak van proportionaliteit en minimale gegevensverwerking, zoals voorgeschreven door artikel 5.1.c), AVG.

4. Bewaartermijn van de gegevens

24. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

25. In het *'Formulier voor het aanvragen van een advies over een ontwerp van normatieve tekst'* vermeldt de aanvrager dat elke aanvrager/genealoog/onderzoeker moet worden beschouwd als verwerkingsverantwoordelijke voor het onderzoek waarvoor hij informatie uit de akten van de burgerlijke stand opvraagt.

26. Het komt aan elke genealoog, als verwerkingsverantwoordelijke, toe zich te conformeren met voormelde door de AVG voorgeschreven waarborgen inzake bewaartermijnen van persoonsgegevens.

⁵ De Autoriteit herinnert de aanvrager aan artikel 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen* dat voorziet dat het gebruik van het Rijksregisternummer moet worden gemachtigd door de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken.

27. De Autoriteit adviseert de aanvrager om in het ontwerp de maximale bewaartermijn (of minstens de criteria ter bepaling van deze termijn) op te nemen gedurende dewelke de in het kader van een aanvraag van een genealoog of onderzoeker ingezamelde persoonsgegevens door de administratie aldaar zullen worden bewaard.

5. Verwerkingsverantwoordelijken

28. Zoals hiervoor reeds vermeld, stelt de aanvrager in het *'Formulier voor het aanvragen van een advies over een ontwerp van normatieve tekst'* dat elke aanvrager/genealoog/onderzoeker moet worden beschouwd als verwerkingsverantwoordelijke voor het onderzoek waarvoor hij informatie uit de akte van de burgerlijke stand opvraagt.

Zoals reeds aangehaald in randnummer 10, moet de te verstrekken informatie, voorafgaand aan de inzake genealogische opzoekingen te bekomen toestemming van betrokkenen, ook de identiteit en contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke bevatten, conform artikel 14 van de AVG.

29. In navolging van artikel 4.7) AVG⁶, adviseert de Autoriteit dat het ontwerp uitdrukkelijk de verwerkingsverantwoordelijke(n) aanduidt voor de persoonsgegevens die de administratie inzamelt in het kader van een aanvraag tot toegang tot informatie uit niet-openbare akten van de burgerlijke stand van een genealoog of onderzoeker (zie artikel 7, §2 en artikel 8, §3).

30. Het is immers van belang dat betrokkenen weten tot wie zich te richten met het oog op het uitoefenen en afdwingen van de hen door de AVG in artikelen 12 tot 22 toegekende rechten. Het verschaft ook duidelijkheid over de toepassing van de artikelen 5.2, 13, 14, 26 en 28 van de AVG.

6. Varia

31. Artikel 9 van het ontwerp voegt tot slot, in uitvoering van artikel 80 BW, het Rijksarchief toe aan de lijst van overheden of instellingen die toegang kunnen hebben tot de DABS en dit ingevolge de opdracht van het Rijksarchief⁷ om gevolg te geven aan verzoeken om toegang tot informatie uit akten van de burgerlijke stand voor genealogisch, historisch of wetenschappelijk onderzoek. Hiertoe beschikt het Rijksarchief enkel over leesrechten in de DABS.

⁶ Artikel 4.7) AVG stipuleert dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de verwerkingsverantwoordelijke diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.

⁷ Het Verslag aan de Koning bij het ontwerp verwijst terzake ook naar artikel 6 van het koninklijk besluit van 3 december 2009 tot vaststelling van de opdrachten van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in Provinciën waarin het volgende wordt bepaald: "Teneinde de archiefbestanden als bedoeld in artikelen 2 en 4 duurzaam te bewaren, beschikbaar te stellen en te valoriseren, zorgt het Rijksarchief voor (...) een kwalitatief hoogstaande dienstverlening aan het publiek door informatie te leveren over archiefbestanden, de ondersteuning van onderzoekers en onderzoeksgroepen en de organisatie van pedagogische activiteiten;"

32. De Autoriteit wijst hierbij op het belang van de implementatie van een degelijke gebruikers- en toegangsbeheer.⁸

OM DEZE REDENEN

de Autoriteit,

is van oordeel dat de volgende aanpassingen van het ontwerp zich opdringen:

- indicatie van de maximale bewaartermijn van de in het kader van een aanvraag van een genealoog of onderzoeker tot toegang tot informatie uit niet-openbare akten van de burgerlijke stand door de administratie ingezamelde persoonsgegevens (zie randnummer 27);
- uitdrukkelijke aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n) voor de persoonsgegevens die de administratie inzamelt in het kader van een aanvraag tot toegang tot informatie uit niet-openbare akten van de burgerlijke stand (zie randnummer 29).

wijst de aanvrager op het belang van de volgende elementen:

- een met artikel 14 AVG conforme communicatie waarmee de geïnformeerde toestemming van betrokkenen voor genealogische opzoekingen moet worden bekomen (zie randnummers 10 en 28).

(get.) Alexandra Jaspar
Directeur van het Kenniscentrum

⁸ Zie ook Aanbeveling van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (rechtsvoorganger van de Autoriteit) nr. 01/2008 van 24 september 2008 *met betrekking tot het toegangs- en gebruikersbeheer in de overheidssector* (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf).